

СЕКЦІЯ 2. Теоретичні та прикладні лінгвістичні дослідження з питань формування професійно орієнтованої іншомовної та міжкультурної комунікативної компетентності у студентів

*Білогорка Ліліана Володимирівна,
Тернопільський національний економічний університет*

ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНОЇ ПОБУДОВИ ТЕРМІНІВ ВИРОБНИЧОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

На початку ХХІ-го століття продовжують інтенсивно розвиватись наука і техніка, посилюються процеси глобалізації світової економіки та інформатизації суспільства, постійно формуються нові міждержавні підприємницькі структури, вдосконалюються форми і методи управління виробництвом.

Чільне місце в забезпеченні вказаних процесів посідає виробничий менеджмент – підгалузь економічної діяльності та науки, який включає в себе сукупність організаційних та економічних принципів, засобів, форм і методів управління виробництвом, і має на меті підвищення його ефективності і збільшення прибутку[4,с.12].

Вказані особливості виробничого менеджменту зумовлюють специфіку його термінології, вимагають постійного її оновлення і вдосконалення, пошуку нових шляхів і способів її творення.

На сучасному етапі, через свій міжнародний статус, деякі культурологічні чинники та панівне становище англomовної цивілізації, англійська мова стала основним джерелом сучасної економічної термінології [2,с.32].

Поява значної кількості новоутворень в сучасній економічній термінології, складовою терміносистеми якої є термінологія виробничого менеджменту, роблять актуальним визначення ресурсів та шляхів термінологічного фонду, яке необхідне для його упорядкування та систематизації. Правильно побудована та упорядкована термінологія потребує визначення оптимальних мовних засобів для вираження спеціального поняття та такої структурно-семантичної організації термінів, яка б орієнтувала на адекватне сприйняття об'єкта чи явища та надавала установку та конкретну дію [6,с.45].

Проблемами термінології займались такі лінгвісти, як І.В.Арнольд, О.С.Акмонова, Р.А.Будагов, В.В.Виноградова Г.О. Винокур, В.Г.Гак, О.С.Герд С.В.Гринєв, О.І.Гутиряк, К.В.Житнікова, В.П.Даниленко, В.І.Карабан, В.М.Лейчик, Д.С.Лотте, В.Н.Прохорова, Е.Ф.Скороходько, С.О.Чаплигін, Е.Вюстер, Х.Фельберг та інші.

В.М.Лейчик визначає «термін» - як лексичну одиницю певної мови для спеціальних цілей, що позначає спеціальне конкретне чи абстрактне поняття теорії певної спеціальної сфери чи діяльності[3,с.16].

Е.Ф.Скороходько зазначає: «Сукупність термінів, що стосується певної галузі науки, техніки чи іншої сфери людської діяльності утворюють галузеву термінологію або терміносистему[5,с.11]. В нашому випадку – це терміносистема виробничого менеджменту. Вона, як і будь-яка інша система характеризується цілісністю, структурністю, ієрархічністю, рухомістю, здатністю до зростання та удосконалення, розвитку.

Особливістю досліджуваної термінології виробничого менеджменту є розмитість та слабка структурованість, причиною цього є те, що вона формувалась на базі загальної терміносистеми менеджменту, складовими якого є менеджмент персоналу, фінансовий менеджмент, маркетинг, менеджмент виробничих процесів і функціонування виробничих систем та інше. В зв'язку з цим значну частину досліджуваної термінології становлять так звані межові терміни - лексичні одиниці, які семантично пов'язані одночасно з лексемами, що належать до суміжних термінологій, наприклад, мають семантичні компоненти (всі або більшість) в одній термінології, а семантичні деривати – в іншій.

Найпродуктивнішими способами творення англомовних термінів виробничого менеджменту, представлених у власних і суміжних підсистемах є афіксація та словоскладання, творення їх на підставі конверсії та семантичної деривації має середній рівень продуктивності.

Потрібно відмітити, що у термінотворенні цієї сфери лексики, так само як і у англійській мові в цілому, відбуваються оптимізаційні процеси. Термінологічні одиниці меншої довжини функціонують у діловій і фаховій мові для створення найбільш важливих і часто вживаних термінів (що відповідає закону економії мовленнєвих зусиль), а більшої – термінів для вираження особливо складних рідше вживаних понять (що відповідає вимогам закону точності)[1,с.47].

Отже, чим більша комунікативна вартість лексичної одиниці, яку частіше доводиться вживати, то простішою, коротшою і зручнішою для користування вона є.

Знання особливостей структурно-семантичної та морфологічної побудови термінів виробничого менеджменту має значення для перекладу спеціальних фахових текстів, зокрема, при використанні таких його лексичних прийомів, як калькування, конкретизація і генералізація, а також при вивченні студентами немовних спеціальностей «Ділової англійської мови» та «Англійської мови професійного спрямування», в міжнародному економічному співробітництві, при укладанні міжнародних договорів, веденні переговорів та оформленні ділової документації.

Література

1. Гутиряк О.І. Англійська термінологія маркетингу: структура та семантичні характеристики: дис. ... канд.. філол.. наук: 10.02.04 – германські мови /Ольга Іванівна Гутиряк/. – Київ. – 2011. – 265 с.

2. Житнікова К.В. Фразеологічні одиниці в англомовній терміносистемі менеджменту та маркетингу: семантико- прагматичний аспект (на матеріалі

журналу «Journal of World Business»): дис. ...канд. філол. наук: 10.02.04 – германські мови /Катерина Володимирівна Житнікова. – Київ, 2008. – 360с.

3. Лейчик В.М. Терминоведение: предмет, методы, структура (изд. 3-е) / Владимир Мойсеевич Лейчик. М.: Изд – во ЛКИ, 2007. – 256 с.

4. Плоткін Я.Д., Пащенко І.Н.: Виробничий менеджмент /Я.Д.Плоткін, І.Н.Пащенко// Львів. – «Інтелект.» – 1999. – 258 с.

5. Скороходько Е.Ф.: Сучасна англійська термінологія/Е.Ф.Скороходько, навч. посібник, К.:УІЛМ. – 2002 – 76 с.

6. Сухачова Н.С. Структурно-семантичні й лінгвокогнітивні параметри англомовної терміносистеми менеджменту: дис... канд. філол. наук: 10.02.04. – Германські мови / Наталія Сергіївна Сухачова /– Харків. – 2014. – 172 с.

Борсук Людмила Франківна,
Тернопільський національний економічний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ АНГЛОМОВНОЇ БАНКІВСЬКОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ

У межах застосування сучасних методик та практики лінгвістичного дослідження доцільно застосовувати інтегративні методи, зокрема “концептуальну інтеграцію”, когнітивне моделювання. Необхідність такого поєднання пояснюємо особливостями самої природи терміна, її подвійним характером; адже англомовна банківська терміносистема (далі АБТ) – це одночасно і система знаків, і система символів, які вивчає когнітивна лінгвістика. Ще на початку становлення когнітивістики дослідники вказували на той факт, що за цією науковою парадигмою закріплено статус нового ідеального проекту, розробки якого перебувають *in statu nascendi*. Це продиктовано намаганням лінгвістики нового покоління відійти від атомарності опису, знайти структури, детерміновані соціально і комунікативно [7, с. 59].

У найзагальнішому вигляді лінгвокогнітивний підхід до АБТ спрямований на опис тих чи інших його фрагментів у термінах концептуальних абстракцій, а також на встановлення та пояснення тих постійних кореляцій, які виявляються між структурами мови та структурами знання [4, с. 20–90], тобто на поєднання ментального та вербального чинників. У цьому власне полягає новий метод – новий “ідеальний проект” у науці про термін.

Таке формування трактує кінцеву мету опису АБТ у межах когнітивної лінгвістики, встановлення відповідностей між ними і когнітивним уявленням. Передусім зазначимо, що основою концептуальної інтеграції АБТ у фінансово-економічному та публіцистичному дискурсах є метафора. У нашому дослідженні поняття *концептуальна метафора* розглядаються як засіб творення та поширення складних систем людського мислення. Трактуючи термін як когнітивну структуру, наведемо твердження Ю.С. Степанова, який цілком справедливо зауважує, що відомий у лінгвістиці семантичний трикутник